

(Egy, a KAPU-ba irt cikk, nem látott napvilágot)

Amikor ezeket a sorokat írom a G 8 vezetői gyülekeznek nem messze tőlem egy modern, de eldugott, hegyi nyaraló-sielő településen, egy órányi autóútra Calgarytól, a Sziklás Hegység keleti oldalán fekvő Kananaskisban, egy haderővel felérő kordon mögött. A hírek szerint Jean Chretien, Kanada látszatra életfogytiglan szolgáló miniszterelnöke a házigazda szerepében 80 millió dollárt költ el a kanadai adófizetők pénzéből erre a pár napig tartó mókára. (Hasonlításképpen az évi külföldi segélyre cirka 120 millió futja.) A közhírré tett témák: a "terrorizmus elleni küzdelem," "Afrika megsegítése," "a zöld agenda továbbvitele" arra hivatottak hogy elfoglalják az érdeklődők figyelmét, miközben belső körben a gazdaságpolitika egyeztetése, a globalizáció irányítása - ezek a világ millióinak sorsát eldöntő csendes egyezmények - ezek képezik az értekezlet magvát ami ellen a másik hadsereg: a Calgaryban gyülekező tüntetők sokasága igyekszik fellépni.

Nem lehet pontosan felmérni miért. Tulajdonképpen a globalizáció világszerte nem egyértelműen káros vagy-újraelosztásra vezet, kimutathatóan a szegény országok javára. Amellett hogy egyre nagyobb tőkét halmoz egyre kevesebb kozmopolita, úgynevezett multinacionalista személyiség kezébe, a globalizáció vagyoneosztó szerepet is tölt be: alacsony, de helyi viszonylatban jól fizető állást ad olyan helyeken ahol a munkaerő a legszamosabb, a munkanélküliek száma a legnagyobb, ahol az öt dolláros napi bér is elég ahhoz hogy a munkás életszinvonalát kézzel foghatóan emelje.

Azok akik a globalizáció ellen készülnek tiltakozni nem a világ legszegényebb országaiból gyülekeznek Calgaryba. Igaz, ezek számára elképzelhetetlen lenne egy

tengerentúli út, de nemcsak ezért nincsenek itt. Őket a globalizáció pozitivan érinti.

A tüntetők zöme a fejlett országok középosztályából kerül ki. Ezek tisztán látják hogy a globalizáció elsősorban az ő életszinvonalukat hivatott lényegesen rontani: az általuk hosszú harcok után kivivott, jól fizető ipari munkák eltűnnek, s velük együtt eltűnnek a nyugdíjak, az ingyenes egészségügyi szolgáltatás, a megbízható állandó munkák, s helyüket az ideiglenes, alacsony fizetésű, biztonság nélküli szolgálati munkák váltják fel, amelyekre nem lehet számítani. Az eladósodott, igényes életmódhoz szokott polgár, nemcsak hogy nem tudja az életszinvonalát fenntartani, de lassan a családját sem. Mig húsz évvel ezelőtt a családok jó kétharmada egy keresetből élt kertés családi házában Kanadában, ma a családok jó kétharmada több keresetből kell megéljen, s veszélyben a háza. Az utóbbi évtizedek gazdasági jelszavai: decentralizáció, szabad kereskedelem, s most a globalizáció egyértelműen a nyugati középosztály életszinvonalának csökkenésére vezetnek. S az elszegényülő középosztály fizette a legmagasabb adót, az ő hátán élt az állam, az ő zsebére ment a civil szolgáltatás minden ágazata, miközben a multik egyre növekvő adókedvezményeket követeltek maguknak azzal zsarolva az államot hogy kiviszik a tőkéjüket az országból. Ez ment a nyugat minden fejlett államában. Szóval nem csoda hogy a nyugati középosztály tiltakozik.

S nem is eredménytelenül. Lám a hivatalos agenda őket hivatott megnyugtatni: a vezetők felelősek. Ime gondoskodnak a biztonságukról a terroristák ellen, segíteni fogják a szerencsétlen afrikaiakat, s a Földre is gondot viselnek - már amennyire az nem megy az ipari termelés (és a nagytőke) rovására. De hát ez érthető: a gazdaságnak mindig elsőnek kell lennie, különben vége a jólétnek s ezt csak nem akarhatják?

Magyar viszonylatban mi a középén állunk a világban, s abban a szerencsében fogunk részesülni hogy élvezhetjük a globalizáció mindkét oldalát. Amennyiben nyugati állam vagyunk, tönkre megy a nagyiparunk, eltűnnek a jobban fizető, állandó jellegű munkák. Amennyiben elmaradott ország vagyunk, jön be a tőke. De vigyáznunk kell, mert ennek a tőkének az a célja hogy többet vigyen ki az országból mint amit behozott, különben nem érne meg bajlódni velünk.

Nagyobb baj az hogy - ha az elmúlt évszázadból tanultunk valamit - a nyugati tőke csak a tőkében osztozóknak, s ezért csak a nyereségért felelős. A nagytőke társadalmi felelőtlenségének Az Egyesült Államokban és Kanadában is számtalan példája van. Hát még a világban! Felelőtlenségének a skálája az embertelen, esetenként életveszélyes helyi munkaviszonyoktól a bakterológiai és atomfegyverek gyártásáig terjed.

A múlt század tapasztalatait ismerve az ideológiákra is kell vigyáznunk. A globalizmust terjesztők úgy terjesztik a globalizációt mint egy ideológiát. Az Egyesült Államokban ennek nagy hagyománya van. Ők mindig előszeretettel bújtatják üzleti érdekeiket fennkölt szövegek mögé. Anglia tengeri hatalmának megtörése és amerikai kézbe vevése "a tengerek szabadsága" nevében vívódott. Nemrégén a "szabad piacot" hangoztatták. Persze gyakorlatilag csak akkor amikor ez az ő érdeküket képviselte.

(Hogy mennyire átlátszó ez ma is elég a Bush elnök által elrendelt kanadai puhafa tarifára s az amerikai ipari mezőgazdaság milliárdos állami segítésére utalni, miután azzal az érveléssel rótták a kanadai puhafára a tarifájukat hogy annak állami segítése "igazságtalan versenyre" vezet. De ha ők védik a mezőgazdaságukat vagy az iparukat az nem igazságtalanság.) Most a globalizációt hangoztatják mint valami fennkölt elvet.

Mint minden ideológia, politikailag veszélyes játék ez is. Egyre inkább megpróbáltatott és kétségbe vonható lett egész Amerikában az a köztudatba vésett

és agyonhangoztatott elv, miszerint "ami jó az üzletnek az jó a népnek is." A globalizáció legjobban az amerikai középosztálynak árt mert a tőke elsősorban tőlük vándorol el, s nem lehet nem észre venni azt a tényt hogy míg a nagytőke valóban egyre kevesebb kézbe kerül és egyre jobban gyarapszik, a középosztály és a köznépek életszínvonaluk egyre hanyatlik nyugaton. Ha meggondoljuk hogy a világ legnagyobb vásárlóerejű piacát ez a réteg képviseli, nem nehéz rájönni hogy a globalizáció saját legjobb piacát teszi egyenes úton tönkre s ezért egy rövidlátó politikát képvisel annak a nagytőkének a részéről is, amelynek profit maximáló érdekeit jelenleg a legjobban szolgálja.

Mint a tőke a világ szegényebb része felé vándorlását, a globalizációt pozitív erőnek lehet tekinteni, de mint a nyugati, fejlettebb országok középosztályainak gyakorlati megsemmisítőjét egy olyan erőnek kell tekintenünk, ami kiszámíthatatlan politikai és társadalmi

következményekkel jár a fejlett országokban, s amivel sem "felelős vezetőink" sem maguk a nagytőkések nem látszanak se számolni, se törődni. Nem nehéz előre látni hogy ebből hamarosan baj lesz.